

WERKPLAN VOOR 2015 VAN DE STICHTING MENSENRECHTEN EN GEZONDHEIDSZORG "JOHANNES WIER"

INLEIDING

De ontwikkelingen in de gezondheidszorg vragen onveranderd onze aandacht, zoals de nog immer gebrekkige toegankelijkheid van de zorg voor ongedocumenteerden, de knelpunten in de geestelijke gezondheidszorg in de vreemdelingendetentiecentra en de transities in de gezondheidszorg die per 1 januari 2015 plaats vonden. Gezien de geringe spankracht, zowel qua menskracht als financieel, dienen wij voortdurend een afweging maken waar wij actief op inspringen. Daarbij laten wij ons, evenals in vorige jaren, leiden door onze zienswijzen, zoals vastgelegd in het meerjarenplan 2012 – 2015, namelijk *"JWS richt zich primair op professionals in de zorg"* en *"JWS wil verschil maken, een meerwaarde bieden, door ondermeer doublures met andere organisaties zoveel mogelijk te vermijden"*.

In 2011 stelden wij het meerjarenplan 2012 – 2015 op, met vele ambitieuze doelstellingen. Deze doelstellingen waren eind 2014 echter nog niet ten volle bereikt. Verschillende activiteiten die in 2013 werden opgestart, zoals de ontwikkeling van een e-learning cursus op het terrein van de 'zorg voor ongedocumenteerden', de actualisering van het handboek 'Honger naar recht; honger als wapen' van 2000 en het project 'Ontwikkeling van een handreiking voor ethische dilemma's in de GGZ', gefinancierd door ZonMw, zullen in de eerste helft van 2015 worden afgerond. Daarnaast hebben wij in 2014 de beschikking gekregen over, in het Engels gestelde, internationale e-learning cursussen van de Noorse artsenvereniging op het terrein van de mensenrechten en gezondheidszorg in penitentiaire inrichtingen en de medische ethiek. In 2015 zullen wij naar middelen zoeken om deze cursussen te vertalen en aan te passen aan de Nederlandse context. De nauwere samenwerking en afstemming van activiteiten met o.a. het project Medoc van Dokters van de Wereld heeft tot resultaat dat wij vanaf 2015 door Medoc betrokken zullen worden bij de deskundigheidbevordering van professionals in de zorg op het terrein van de zorg voor ongedocumenteerden.

Wij beschouwen om die redenen 2015 als een overgang- en oogstjaar, waarin wij met de resultaten van onze inspanningen van de afgelopen jaren middelen hopen te kunnen genereren om in de loop van 2015 enige nieuwe activiteiten op te starten en een meerjarenplan voor de komende jaren op te stellen. Tegelijkertijd zal onze spankracht nog verder versterkt moeten worden. Om die reden blijft ons ambitieniveau ook in 2015 bescheiden.

DIENSTEN EN PRODUCTEN

Mensenrechteneducatie

Zorg voor ongedocumenteerden

Daar professionals in de zorg nog steeds onvoldoende op de hoogte blijken te zijn over het 'recht op zorg' van ongedocumenteerden, waaronder uitgeprocedeerde asielzoekers, en van de juiste invulling van het begrip 'medisch noodzakelijke zorg', is in de tweede helft van 2014 gestart met de ontwikkeling van een e-learning cursus op dit terrein. Dit project is in samenwerking en afstemming met o.a. het Medoc project van Dokters van de Wereld en Lampion uitgevoerd en wordt in het eerste kwartaal van 2015 afgerond. Voor deze cursus zal accreditatie worden aangevraagd, waarna de cursus zal worden geplaatst op de website van JWS.

Daarnaast heeft Dokters van de Wereld in 2015 een extra subsidie van de Postcodeloterij ontvangen om een 3-jarig project uit te voeren op het terrein van de zorg voor ongedocumenteerden. Voor de deskundigheidsbevordering van professionals in de zorg heeft Dokters van de Wereld samenwerking gezocht met JWS. In het voorjaar 2015 zal nader worden uitgewerkt waar deze samenwerking uit zal bestaan.

Medische begeleiding van honger- en dorststakingen

In 2013 is binnen JWS een commissie samengesteld om stapsgewijs de handleiding ‘‘Honger naar recht; honger als wapen’’ van 2000 te actualiseren. Doelstelling daarbij was om drie concrete, handzame leidraden te ontwikkelen op het terrein van ‘de functie van de vertrouwensarts’, ‘de (inter)nationale wet- en regelgeving’ en de lichamelijke en geestelijke gevolgen van en na een honger- en dorststaking’. In december 2014 kon de eerste leidraad, namelijk de leidraad ‘de vertrouwensarts bij honger- en dorststakingen’ worden gepubliceerd op de website van JWS. Daarnaast werden de twee andere leidraden ter hand genomen en naar verwachting kunnen deze in de eerste helft van 2015 worden gepubliceerd.

Aan de functie vertrouwensarts bij honger- en dorststakingen zijn speciale vaardigheden en kennis en deskundigheid op het terrein van de (inter)nationale wet- en regelgeving en de gevolgen van en na een honger- en dorststaking vereist. In de leidraad ‘vertrouwensarts bij honger- en dorststakingen’ zijn deze voorwaarden vastgelegd. Om deze kennis en deskundigheid te verkrijgen wordt op dit moment verwezen naar de Engelse, internationale e-learning module over ‘hongerstaking’ van de Noorse artsenvereniging, die onderdeel is van de e-cursus mensenrechten en gezondheidszorg in penitentiaire inrichtingen. In 2015 zullen wij middelen zoeken om deze module te vertalen en aan te passen aan de Nederlandse context, waarna deze kan worden aangeboden via de website van JWS.

Voor het onderhouden van de vereiste kennis en deskundigheid zullen wij, in overleg en samenwerking met oa. de Forensische Medische Maatschappij Utrecht en Detentiezorg Nederland, in 2015 starten met een intervisiegroep van vertrouwensartsen.

De ontwikkeling van een handreiking voor ethische dilemma’s in de GGZ voor asielzoekers

Een bijzondere activiteit van JWS betreft het project ‘Ontwikkeling van een handreiking voor ethische dilemma’s in de GGZ voor asielzoekers’ gefinancierd door ZonMw. Dit project wordt in samenwerking met het AMC, Stichting Diversiteit en Inclusie in zorg en welzijn (voorheen Mikado), Universiteit van Utrecht en Arq uitgevoerd, waarbij JWS de bestuurlijke verantwoordelijkheid draagt. Het project wordt in maart 2015 afgesloten met een eindconferentie waarin het verslag van het kwalitatief onderzoek en de handreiking zullen worden gepresenteerd. Gezocht wordt nog naar middelen om op basis van de handreiking op dit specifieke terrein een e-learning cursus te ontwikkelen.

En verder

In 2015 zal tevens naar middelen worden gezocht om ook de andere delen van de internationale e-learning cursussen van de Noorse artsenvereniging te vertalen en aan te passen aan de Nederlandse context.

JWS zal zich blijven inspannen om te stimuleren dat MRE onderdeel gaat uitmaken van de verschillende *curricula* van professionals in de zorg. Daartoe zal samenwerking worden gezocht met het College voor de Rechten van de Mens.

Resultaten 2015:

- ▶ In de eerste helft van 2015 is de e-learning cursus over het ‘recht op zorg’ van ongedocumenteerden ontwikkeld, geaccrediteerd en gepubliceerd op de website van JWS.
- ▶ In de eerste helft van 2015 zijn ook de leidraden over de (inter)nationale wet- en regelgeving en de gevolgen van en na honger- en dorststakingen gepubliceerd.
- ▶ In de eerste helft van 2015 is naar middelen gezocht om de Engelse e-learning cursus op het terrein van hongerstaking te vertalen en aan te passen aan de Nederlandse context.
- ▶ In 2015 heeft minimaal eenmaal een intervisiebijeenkomst van vertrouwensartsen plaats gevonden.
- ▶ In het eerste kwartaal van 2015 zijn het verslag van het project ‘ontwikkeling van een handreiking voor ethische dilemma’s in de GGZ voor asielzoekers’ en de handreiking gepubliceerd en gepresenteerd tijdens een eindconferentie in maart 2015.
- ▶ In 2015 is naar middelen gezocht om ook de andere internationale e-cursussen van de Noorse artsenvereniging te vertalen en aan te passen aan de Nederlandse context.

- ▶ Voortgegaan zal worden om te stimuleren dat MRE onderdeel wordt van de *curricula* in de geneeskunde en verpleegkunde.

Bijdragen aan schaduwrapportages

In de bijdragen aan schaduwrapportages beperkt JWS zich tot de onderwerpen die tot de missie van JWS kunnen worden gerekend. Per rapportage worden relevante samenwerkingspartners worden gevraagd om eventuele inbreng bij een rapportage.

De *concluding observations* van toezichthoudende comités van de Verenigde Naties over rapportages waaraan JWS een bijdrage heeft geleverd worden onder betrokken beroepsgroepen verspreid en zo nodig van commentaar voorzien.

Voor zover (nu) bekend wordt in 2015 een bijdrage verwacht voor de schaduwrapportage ten aanzien van het Internationaal Verdrag inzake de Economische, Sociale en Culturele Rechten (IVESCR). Mochten nog andere schaduwrapportages zich in 2015 voordoen die een relatie hebben met het terrein van JWS, dan zal JWS zich inspannen om ook daaraan een bijdrage te leveren.

Resultaat 2015:

- ▶ Er is een bijdrage geleverd aan de schaduwrapportage betreffende de IVESCR.

Organisatie van debatten

JWS streeft ernaar om in 2015, zo mogelijk in samenwerking met beroeps- of andere organisaties en/of academies, minimaal één debat te organiseren rond 10 december, de Dag van de Rechten van de Mens. Voor een brede profilering zal voor dit debat een actueel thema worden gezocht. Voor de invulling van het debat worden externe deskundigen gevraagd. Er zal accreditatie voor het debat worden aangevraagd en aan de deelnemers aan het debat een kleine financiële bijdrage voor de administratieve kosten.

Resultaat 2015:

- ▶ JWS heeft een debat rond de Dag van de Rechten van de Mens, georganiseerd over een actueel thema in samenwerking met verschillende samenwerkingspartners;
- ▶ Voor het debat is met succes accreditatie aangevraagd.

Het opstellen van *position papers*, *fact sheets*, *amicus curiae* brieven en richtlijnen

De verschillende activiteiten van JWS, en met name de debatten, kunnen leiden tot het opstellen van *position papers*, *fact sheets*, *amicus curiae* brieven en richtlijnen. JWS heeft zich tot doel gesteld om in 2015 wederom minstens eenmaal een dergelijk document te produceren.

Resultaat 2015:

- ▶ JWS heeft minimaal één *position paper*, een *fact sheet*, *amicus curiae* brief of richtlijnen opgesteld en voor verspreiding gezorgd.

Verdere activiteiten

JWS registreert binnengekomen signalen over misstanden in de zorg en maakt, als lobbyist en pleitbezorger, indien daar aanleiding voor is, daarover melding bij geëigende instanties. Daartoe worden de relaties die in de afgelopen jaren zijn opgebouwd verder uitgebreid en bestendigd met relevante ministeries, zelfstandige bestuursorganen, zorgverzekeraars, toezichthouders, politici en het College voor de Rechten van de Mens. De signalen worden tevens betrokken bij de bijdragen aan de schaduwrapportages.

Bijzondere aandacht zal gaan naar de resultaten en mogelijke knelpunten van de transitie van de jeugdzorg naar gemeenten. Daartoe zal contact worden onderhouden en eventueel samenwerking worden gezocht met Defence for Children.

Er wordt jaarlijks, samen met Pharos, overleg gevoerd met de zorgsector van DJI over verbetering van de zorg in vreemdelingenbewaring. Daarnaast wordt contact onderhouden en samengewerkt met de Werkgroep

Gezondheid & Zorg in Vreemdelingendetentie van Dokters van de Wereld, Amnesty International en het Meldpunt Zorg in Vreemdelingendetentie (LOS).

In 2013 is het College voor de Rechten van de Mens gestart met oa. het programma ouderenzorg en mensenrechten. JWS is vertegenwoordigd in de klankbordgroep van dit programma. Bekeken zal worden of JWS op dit terrein nog activiteiten zal ontwikkelen die van toegevoegde waarde zijn. Verder zal JWS in 2015 met het College bespreken in hoeverre krachten gebundeld kunnen worden om te stimuleren dat MRE in het medisch en verpleegkundig curriculum wordt opgenomen.

JWS zal – als ‘spin-in-het-web’ – fungeren door in 2015 de ‘kaartenbak’ te actualiseren waarin de namen en expertise zijn opgenomen van interne en externe deskundigen op het terrein van de mensenrechten en gezondheidszorg, waarop bij vragen om specifieke expertise een beroep kan worden gedaan.

Resultaten 2015:

- ▶ In 2015 is JWS een functionerend systeem opgesteld om binnenkomende signalen over misstanden in de zorg te signaleren en te registreren in een duidelijk *format*.
- ▶ In 2015 wordt de aandacht voor de zorg in vreemdelingenbewaring en de samenwerking daarbij met oa. Pharos en de Werkgroep Gezondheid & Zorg in Vreemdelingendetentie gecontinueerd.
- ▶ JWS heeft met aantoonbaar resultaat de opbouw van relaties met relevante patiëntenverenigingen, ministeries, politici, zelfstandige bestuursorganen, zorgverzekeraars, academies, toezichthouders en het College voor de Rechten van de Mens gecontinueerd en bestendigd.
- ▶ JWS heeft aan het einde van 2015 de ‘kaartenbak’ van interne en externe deskundigen op wie bij vragen om specifieke expertise een beroep kan worden gedaan geactualiseerd.

DE ORGANISATIE

Het bestuur van JWS

In 2014 is een vacature ontstaan voor de functie van secretaris. Het streven is om deze zo spoedig mogelijk op te vullen. Aangezien het gewenst is dat de expertise binnen het bestuur beter afgestemd wordt op de huidige vraagstukken in de zorg en de gemiddelde leeftijd binnen het bestuur de afgelopen jaren is gestegen zal het aantal leden van het algemeen bestuur worden uitgebreid met bij voorkeur jonge, al dan niet toekomstige, professionals in de zorg met expertise bijvoorbeeld op het terrein van de jeugdzorg. Tevens streeft het bestuur naar een evenwichtige verdeling van taken en activiteiten onder de leden.

Rond het einde van elk jaar wordt door het AB een werk- en begrotingsplan vastgesteld, dat de leidraad vormt voor de activiteiten in het jaar daarop. Elk voorjaar wordt een jaarverslag opgesteld, waarbij het jaarplan en het meerjarenplan de leidraad vormen. In dit jaarverslag wordt verantwoording afgelegd aan vrijwilligers, donoren en andere geïnteresseerden in hoeverre de plannen, inclusief het begrotingsplan, zijn gerealiseerd. Het financieel jaarverslag wordt opgesteld door de penningmeester en voor goedkeuring voorgelegd aan het administratiekantoor de Boer & Vink.

Resultaten 2015:

- ▶ Begin 2015 is een nieuwe secretaris gevonden.
- ▶ In 2015 is het algemeen bestuur uitgebreid met, bij voorkeur, jonge, al dan niet toekomstige, professionals in de zorg met expertise die passend is bij de huidige ontwikkelingen in de zorg.
- ▶ Voor de afstemming tussen de diverse activiteiten van JWS zal het AB in 2014 minimaal vijf keer per jaar vergaderen.
- ▶ Het functioneren van het bestuur wordt jaarlijks intern geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

- ▶ Medio 2015 worden het huishoudelijk reglement, interne proces beschrijvingen en procedures op hun werkzaamheid geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.
- ▶ In het najaar van 2015 wordt een meerjarenplan 2016 – 2020 opgesteld en besproken met de vrijwilligers van JWS en het Comité van Adviseurs.
- ▶ In het voorjaar van 2015 wordt het jaarverslag voor 2014 opgesteld ter verantwoording over de activiteiten van JWS aan vrijwilligers, donoren en andere geïnteresseerden.

De structuur van JWS

De organisatie van JWS is in 2012 omgevormd van een werkgroepenorganisatie in een netwerkenorganisatie. Deze bestaat uit twee netwerken rond het bestuur. Vrijwilligers van JWS vormen het interne netwerk; externe deskundigen het externe netwerk.

Op beide netwerken wordt een beroep gedaan bij de voorbereiding, organisatie en invulling van de verschillende diensten en producten van JWS. De eerder genoemde ‘kaartenbak’ zal daarbij van dienst zijn.

Voor de communicatie met en discussies binnen het interne netwerk is een besloten groep gecreëerd op LinkedIn. Hiervan wordt door de vrijwilligers nog weinig gebruik van gemaakt en zal in 2015 opnieuw worden gestimuleerd. Daarnaast zal ter bevordering van de interne cohesie een ‘bosdag’ worden georganiseerd voor een samenzijn van het intern netwerk met het bestuur.

Voor de versterking en verbreding van het interne netwerk zal actief geworven worden onder professionals in de zorg, en met name onder verpleegkundigen, verzorgenden en studenten in de zorgopleidingen.

Voor elke activiteit wordt een projectgroep of commissie gevormd.¹ De doelstellingen, tijdsplan en wijze waarop verantwoording wordt afgelegd over voortgang en resultaten worden door de projectgroep of commissie per activiteit vastgelegd en door het bestuur geaccordeerd. Na afloop van de activiteiten worden deze met alle direct betrokkenen geëvalueerd; de resultaten van de evaluaties worden gebruikt voor de ontwikkeling van *good practices*.

Resultaten 2015:

- ▶ In 2015 zal JWS verder investeren in het betrekken van vrijwilligers uit het interne netwerk bij activiteiten en projecten. Daartoe zal oa. gebruik worden gemaakt van de besloten groep op LinkedIn.
- ▶ Daarnaast worden ook externe deskundigen in voorkomende gevallen geconsulteerd dan wel betrokken bij activiteiten van JWS.
- ▶ Er is in 2015 een ‘bosdag’ georganiseerd voor het interne netwerk en bestuur.
- ▶ JWS blijft zich inzetten voor een aantoonbare vergroting van het aantal vrijwilligers en de diversiteit in leeftijd en disciplines onder hen verbreed.
- ▶ De activiteiten van projectgroepen en commissies worden gemonitord en geëvalueerd.

Comité van Adviseurs

Het Comité van Adviseurs wordt structureel één maal per jaar geconsulteerd over bestuurlijke en inhoudelijke vraagstellingen. Individuele leden van het Comité van Adviseurs worden in voorkomende gevallen geconsulteerd dan wel ingezet bij activiteiten.

Resultaat 2015:

- ▶ Het Comité van Adviseurs en individuele leden daarvan zijn met succes betrokken bij de strategie en/of activiteiten van JWS.

¹ Een projectgroep richt zich op een externe activiteit, waarvoor, zover relevant en mogelijk, financiële steun wordt gezocht. Een commissie richt zich – kortdurend – op het ontwikkelen van een plan of activiteit ten behoeve van de interne organisatie.

De interne deskundigheidsbevordering

JWS heeft in 2012 een start gemaakt met de bevordering van de kennis en deskundigheid onder de eigen gelederen en het versterken van de interne cohesie binnen JWS door het organiseren van refereeravonden. Eind 2013 werden deze bijeenkomsten geëvalueerd. Uit de evaluatie bleek dat de bijeenkomsten op prijs werden gesteld, maar de frequentie ervan zou kunnen worden gereduceerd van vijf maal naar drie maal per jaar.

Resultaten 2015:

- ▶ Ook in 2015 zijn ten minste drie refereeravonden georganiseerd.

Samenwerking en relaties

JWS is in de afgelopen jaren nauwer gaan samenwerken met Dokters van de Wereld, de Werkgroep Gezondheid & Zorg in Vreemdelingendetentie en Amnesty International en zal dat in 2015 verder verdiepen. Verder zal JWS de samenwerking met IFHHRO, de Nederlandse Vereniging van Medische Polemologen (NVMP) en Wemos waar dat relevant en mogelijk is continueren. Voor de schaduwrapportages werkt JWS nauw samen met het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM) en, op het terrein van de IVRK, met Defence for Children.

Verder zal JWS de ontwikkelingen binnen het Breed Medisch Overleg blijven volgen, en indien relevant daaraan deelnemen.

De samenwerking met het College voor de Rechten van de Mens zal worden gecontinueerd.

JWS zal voor de organisatie en uitvoering van diverse activiteiten de contacten en relaties met de beroepsorganisaties in de zorg versterken. Voor pleitbezorging en lobby zal JWS relaties opbouwen dan wel versterken met relevante ministeries, zelfstandige bestuursorganen, zorgverzekeraars, toezichthouders en politici.

Jaarlijkse contacten met relevante organisaties als de KNMG, LHV, Arq, Pharos, Lampion, Amnesty etc. zullen onderhouden blijven. Er zit een voormalig bestuurslid, en nu vrijwilliger, van JWS in de Raad van Advies van het IMMO.

Resultaten 2015:

- ▶ De samenwerking met Dokters van de Wereld, de Werkgroep Gezondheid & Zorg in Vreemdelingendetentie en Amnesty International zal in 2015 worden verdiept en bestendig.
- ▶ Er is minimaal vijf maal per jaar overleg geweest met enkele andere relevante organisaties.
- ▶ JWS is op de hoogte van de ontwikkelingen binnen het Breed Medisch Overleg en heeft daar, mits relevant, aan deelgenomen.

Financiën, marketing & communicatie

Donateurs zijn voor de JWS de enige vaste bron van inkomen. Een actuele donateuradministratie is van groot belang voor JWS. Deze administratie wordt gebruikt om de contacten met de donateurs te onderhouden. In 2014 is het donateurbestand geactualiseerd en zal ook in 2015 systematisch worden bijgehouden.

Elk najaar wordt samen met de voorzitter van de KNMG een brief opgesteld en ingesloten bij Medisch Contact om financiële steun te vragen aan de abonnees. Hiermee worden het grootste deel van de jaarlijkse donaties gewonnen.

Het contact met de donateurs bestaat uit een halfjaarlijkse nieuwsbrief op papier en berichten via de e-mail. Voor nieuwe, projectmatige activiteiten, zoals het vertalen van de internationale e-learning cursussen van de Noorse artsenvereniging en deze geschikt te maken voor plaatsing op de website, zullen fondsen worden gewonnen.

Twee maal per jaar publiceert JWS een (papieren) Nieuwsbrief en vier maal per jaar e-nieuws (elektronische nieuwsbrief). De elektronische nieuwsbrief wordt sinds 2014 verzonden via Chimpmail. Geïnteresseerden

kunnen zich via de JWS website aanmelden, en via de elektronische nieuwsbrief afmelden. Het bestand van de email adressen worden via Chimpmail bijgehouden.

De (papieren) Nieuwsbrief wordt verstuurd naar de donateurs van JWS en naar verschillende organisaties en geïnteresseerden. In de verzending naar organisaties zit echter nog geen duidelijke systematiek. In 2015 zal worden bekeken of die er in aangebracht kan worden.

Bij de afronding van de diverse projecten, zoals de publicatie van de handreiking voor ethische dilemma's in de GGZ voor asielzoekers, zal daarop afgestemde publiciteit worden gezocht.

Resultaten 2015:

- ▶ In 2015 is de administratie van de donateurs van JWS bestendigd.
- ▶ De donateurs krijgen met de Nieuwsbrief een speciaal voor hen bestemde brief meegezonden.
- ▶ In 2015 is systematiek aangebracht in de adressering van organisaties voor de (papieren) Nieuwsbrief.
- ▶ In 2015 is publiciteit gemaakt voor de afgeronde projecten van JWS.

Amsterdam, februari 2015